

Het duurt even, maar dan heb je ook wat

Door Manon van Dalen (student Juridische Hogeschool Avans-Fontys; manon.vd@hotmail.com) en Raymon van Anrooy (Fisheries & Aquaculture Officer FAO-SEC; raymon.vananrooy@fao.org)

Het heeft vier jaar onderhandelen, debatteren en vergaderen gekost, maar inmiddels is de eerste internationale richtlijn voor certificering van visteelt een feit. Op 1 oktober 2010 nam het *Sub-Committee on Aquaculture of the Committee on Fisheries*, dat deel uitmaakt van de Voedsel en Landbouw Organisatie van de VN (FAO), in Phuket, Thailand, de technische richtlijn aan. Meer dan 50 landen namen deel aan het enige forum waar delegaties van over de hele wereld de vorderingen op het gebied van visteelt bespreken. De richtlijn is niet verplicht, een ieder is vrij om de richtlijn wel of niet te gebruiken. Kiest men ervoor om de richtlijn uit te voeren, dan zullen vooral consumenten hiervan profiteren: op het moment dat je voor een viskraam of in de supermarkt staat, is de achtergrond van het product bekend.

De bijeenkomst van het COFI aquacultuur sub-comité in Bangkok, oktober 2010.

Foto: Mr Steve Sagun

Het doel en de doelgroep van de richtlijn

De richtlijn bevat informatie omtrent het ontwikkelen, organiseren en uitvoeren van visteeltcertificeringschema's. In het document worden vier onderwerpen behandeld: a) de visgezondheid, b) voedselveiligheid en kwaliteit, c) het milieu, en d) sociale verantwoordelijkheid. Over deze onderwerpen later meer. Directe gebruikers van de richtlijn zijn instanties die zich bezig houden met het ontwikkelen en de uitvoering van certificeringschema's, zoals overheidsinstellingen of (indien de overheid van het betreffende land deze taak geprivatiseerd heeft) private instellingen. Hierdoor is het dus vooral een richtlijn die tot uitvoer kan worden gebracht in de nationale wetgeving, zodat private certificeringinstellingen niet zomaar alles kunnen maken; zij moeten zich immers aan de wet houden. Ook instellingen die al bezig zijn met het ontwikkelen van certificeringeisen of in het bezit zijn van dergelijke eisen, kunnen gebruik maken van de richtlijn.

Minimale criteria

Bij het ontwikkelen van criteria voor certificering moet over minstens vier onderwerpen beslist worden. Deze onderwerpen zijn al eerder genoemd: a) de visgezondheid, b) voedselveiligheid en kwaliteit, c) het milieu, en d) sociale verantwoordelijkheid.

Om de gezondheid van de vissen te allen tijde optimaal te houden, moeten het stressniveau en het risico op ziektes tot een minimum worden beperkt. Daarnaast moet tijdens alle fasen van het productieproces de leefomgeving van de vissen ook zo gezond mogelijk worden gehouden. Er zijn tien criteria te vinden in de richtlijn met betrekking tot de gezondheid van de vissen. In deze criteria wordt onder andere besproken hoe de leefomgeving van de vissen zo gezond mogelijk kan blijven, hoe de kans op ziektes zo klein mogelijk kan

*Groothandels vismarkt in Ansong, Thailand.
Foto: R van Anrooy*

worden gehouden en hoe levende vissen dienen te worden vervoerd.

Met betrekking tot de voedselveiligheid en kwaliteit, is het vooral belangrijk dat de eisen die de *World Health Organization* en *FAO* gesteld hebben in de *Codex Alimentarius* gehandhaafd worden. Daarnaast zijn er nog andere richtlijnen, veelal gebaseerd op de *Codex Alimentarius*, die ook in acht genomen moeten worden. Ook voor dit onderwerp zijn tien criteria opgesteld. Onder deze criteria wordt behalve voedselveiligheid ook het gebruik van medicijnen en de

kwaliteit van het water behandeld.

Om de huidige staat van het milieu te behouden of te verbeteren ('stand still' beginsel¹), moet men zich zowel aan de nationale als de internationale milieuwetgeving houden. Daarnaast wordt het begrip 'de vervuiler betaalt' gehanteerd: bij schade aan het milieu moet de verantwoordelijke dit betalen. Ook is het belangrijk om het zekere voor het onzekere te nemen (voorzorgsprincipe 'precautionary principle'). Als

¹ *Het standstill-beginsel houdt in dat iedere actie met een negatieve invloed op het milieu voorkomen dient te worden. De huidige (vaak vervuilde) situatie moet, als verbetering niet mogelijk is, 'stil blijven staan'.*

men niet beschikt over adequate informatie over de huidige situatie dan is dit geen reden om geen maatregelen te nemen of het nemen van maatregelen uit te stellen. Met betrekking tot het milieu staan er 16 criteria in de richtlijn, die onder andere gaan over het nemen van verantwoordelijkheid op het gebied van gebruik van chemische producten, medicijnen en afvalverwerking.

Het laatste (verplichte) onderwerp is sociale verantwoordelijkheid. Visteelt dient voor zowel werknemers als de lokale bevolking en voor zowel investeerders als het land zelf voordelig en rendabel te zijn. Ook hier zijn tien minimale criteria opgesteld. Deze criteria behandelen onder andere gelijkheid in sekse, kinderarbeid en bepaalde voordelen voor kleine, minder welvarende (veelal familie-) bedrijven.

Procedurele vereisten

De procedurele vereisten zijn verdeeld in vier secties: a) bestuur, b) het stellen van normen, c) accreditatie, en d) certificering. De laatste drie secties zijn elk onderverdeeld in vier onderdelen: i) het doel, ii) referenties, iii) functies en structuur, en iv) vereisten. De procedurele vereisten zijn gebaseerd op andere, internationaal geaccepteerde richtlijnen. Er zijn voornamelijk richtlijnen als basis gebruikt die opgesteld zijn door de *International Organization for Standardization (ISO)*, de *International Social and Environmental Accreditation and Labeling Alliance (ISEAL)* en de *Codex Alimentarius Commission (CAC)*.

De eerste sectie, bestuur, gaat onder andere over het feit dat het bestuur van een certificerende instelling transparant moet zijn. Daarnaast wordt duidelijk gemaakt wie dat bestuur kan zijn; bijvoorbeeld een overheid(sinstelling), een NGO (*Non Governmental Organization*) of een private instelling. Ook wordt duidelijk gemaakt dat

het erg belangrijk is om *conflicts of interest* te vermijden: de ontwikkelaar of eigenaar van de certificering mag niet de bevoegdheid krijgen om het certificaat te verlenen.

Door het stellen van normen worden noodzakelijke eisen, kwantitatieve en kwalitatieve criteria en indicatoren voor certificering duidelijk. Deze normen geven weer wat de gewenste doelen, resultaten en uitkomsten zijn. Het stellen van normen dient te worden verricht door een gespecialiseerde instelling. Een dergelijke instelling dient tenminste een technisch comité van onafhankelijke experts en een vertegenwoordiging van aandeelhouders te hebben. Het bestuur, het administratief personeel en ander ondersteunend personeel dient onafhankelijk, dus vrij van conflicts of interests, te zijn. Voor het stellen van normen zijn er zeven vereisten, waaronder transparantie en het zo nu en dan weer kritisch bekijken en indien nodig herzien van de normen.

Accreditatie is een onafhankelijke waardebeoordeling van de certificaatverlenende instelling. Het doel van accreditatie is het behouden van vertrouwen in de instelling die het certificaat verleent. Het is een manier om te laten zien dat de certificaatverlenende instelling competent is om het certificaat te verlenen. Dit heeft ook weer een positieve uitwerking op de waarde van het certificaat: als men de certificaatverlenende instelling vertrouwt, is het vertrouwen in bedrijven of organisaties die het keurmerk voeren ook groter. Er zijn tien eisen gesteld aan accreditatie, bijvoorbeeld een verbod op discriminatie, onafhankelijkheid en transparantie.

Last but not least, worden de procedurele vereisten van certificering behandeld. Dit is de procedure waarbij de keurmerkverlenende instelling een certificaat afgeeft dat aangeeft dat het visteeftbedrijf voldoet aan de door de instelling opgestelde vereisten.

Zeebaarsteelt in kooien in Thailand.
Foto: R. van Anrooy

Er zijn twee soorten waardebeoordeling voor een bedrijf: één waarbij gekeken wordt of de activiteiten voldoen aan de normen en criteria en één waarbij gekeken wordt of er adequate maatregelen genomen worden om de oorsprong van producten duidelijk te houden (*traceability*). Deze waardebeoordelingen dienen uitgevoerd te worden door keurmerkverlenende instanties, die door middel van accreditatie als voldoende competent beschouwd worden. Daarbij dient rekening gehouden te worden met elf vereisten. Deze vereisten zetten onder andere uiteen dat een certificaatverlenende instelling moet vastleggen wanneer het keurmerk vernieuwd dient te worden en onder welke omstandigheden het kan worden ingetrokken.

Ook moet een keurmerkverlenende instantie vaststellen hoe zij klachten over het wel of juist niet verlenen van certificering,

behandelen. Hierbij is vereist dat het orgaan dat de klacht behandelt onafhankelijk en neutraal is. Daarnaast moeten alle klachten en de reacties die hier op volgen bewaard blijven.

Het vervolg

Nu het *Sub-committee on Aquaculture of the Committee on Fisheries* de richtlijn goedgekeurd heeft, is Rome de volgende stap. In januari 2011 gaat de richtlijn naar de 29ste sessie van het *FAO Committee on Fisheries*, die het ook goed zullen keuren. Officieel is de richtlijn dus nog niet in werking, maar verschillende landen (waaronder enkele topproducenten in de visteelt) zijn al begonnen met uitvoering in de nationale wetgeving. Ook de Europese delegatie in Phuket was erg positief over de richtlijn. Mochten zij van deze richtlijn een Europese richtlijn maken, dan geldt deze automatisch ook in Nederland op grond van artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking

van de Europese Unie (voorheen was dit het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, EG-Verdrag).

Het heeft even geduurd, maar het resultaat mag er wezen. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) was niet aanwezig in Phuket maar Nederland is via de Europese Commissie betrokken geweest bij het schrijven van de richtlijn. De bedoeling is dat private organisaties die keurmerken op gaan zetten de richtlijn zullen gebruiken. Is Nederland klaar voor de *Technical Guidelines on Aquaculture Certification*? De tijd zal het ons leren...

Meer informatie over de internationale richtlijn voor certificering van visteelt is beschikbaar op de volgende websites:
<http://www.fao.org/fishery/about/cofi/aquaculture/en>
http://www.enaca.org/content.php?page=Aquaculture_Certification

Advertentie

TE KOOP:

20 POLYESTER BAKKEN

lengte 2,75 m, breedte 2,50 m, hoogte 1.10 m,
4 bezinkers 150 m³, tricklingfilter,
warmtewisselaar voor in mestput,
bandsorteermachine met opvoer,
verder klein gereedschap, weegschalen, manden, enz.

Meer info bel: 06-12822941